

Tillväxt, livskvalitet och hållbar utveckling - ett kritiskt perspektiv

David Andersson, Fysisk resursteori

Föreläsningens roll i kursen

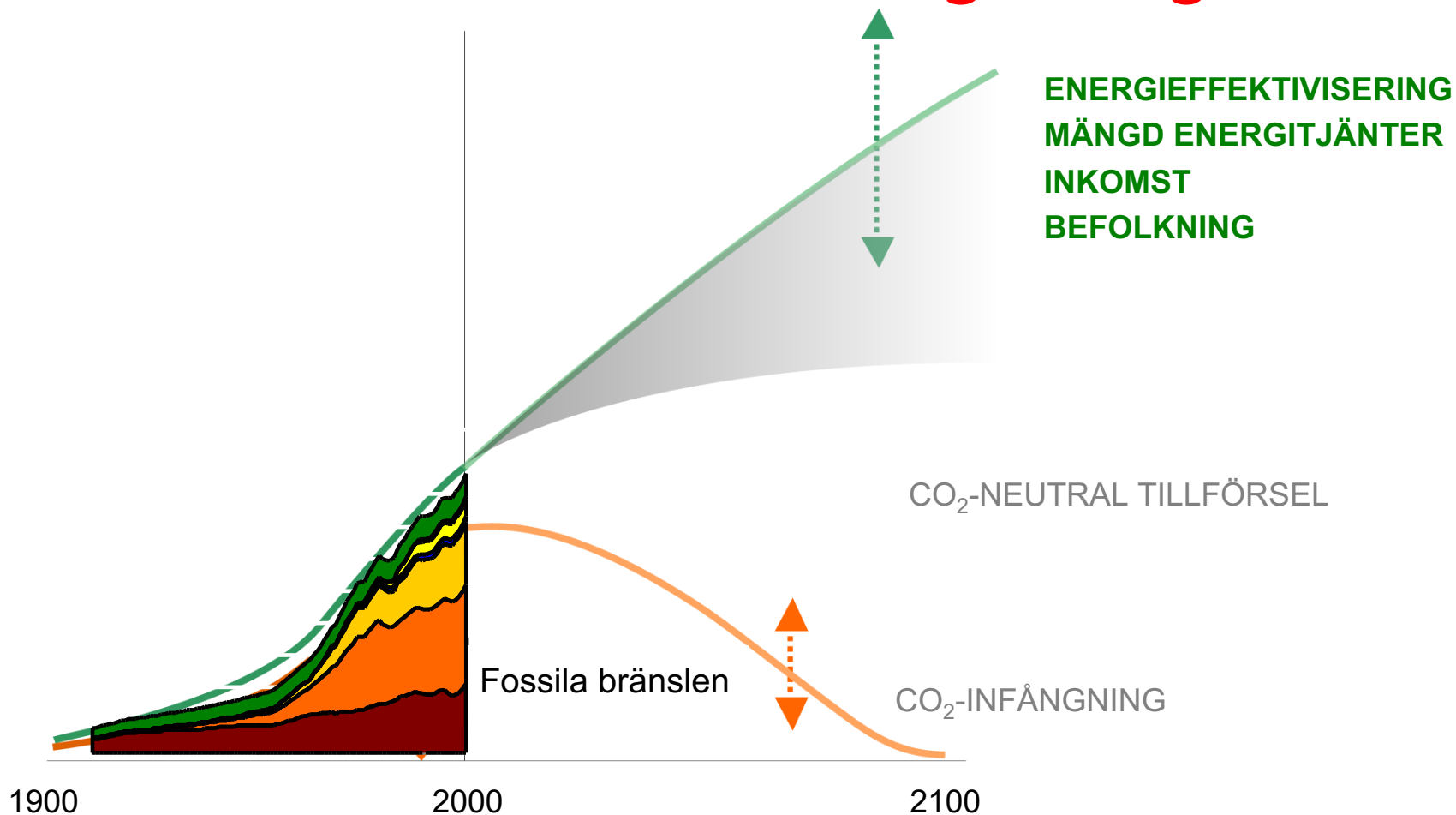
Föreläsningens syfte

- *Ge en grundläggande förståelse för förhållandet mellan ekonomisk tillväxt, livskvalitet och växthusgasutsläpp.*

Innehåll i dagens föreläsning:

- Några begrepp:
 - Ekonomisk tillväxt BNP
 - Olika teorier om livskvalitet
- Förhållandet mellan inkomst och växthusgasutsläpp.
- Förhållandet mellan inkomst och livskvalitet.

Vad är det vi vill öka *egentligen*?

...och hur mäter vi det?

Tre sätt att mäta välfärd/livskvalitet:

- ***Ekonomisk tillväxt - BNP***
 - Livskvalitet olika för alla, men högre inkomster ger individen större möjlighet att tillfredsställa sina behov.
- ***Objektiva mått - Human Development Index***
 - Identifierar indikatorer som verkar vara viktiga för välbefinnandet, ex. beräknad livslängd, läskunnighet, levnadsstandard.
- ***Subjektiva mått – Subjektivt välbefinnande***
 - Mäter välbefinnande genom att fråga människor “hur de mår”.

Vad är ekonomisk tillväxt?

Mäts i brutto nationalprodukten (BNP) som motsvarar värdet på varor och tjänster som produceras i ett land under en viss tidsperiod.

$$\text{BNP} = K + I + O + (E-I)$$

K: Personlig konsumtion av varor och tjänster

I: Investeringar (byggnader, gruvor, fabriker, maskiner osv)

O: Offentliga utgifter (konsumtion och investeringar)

(E-I): Export – Import

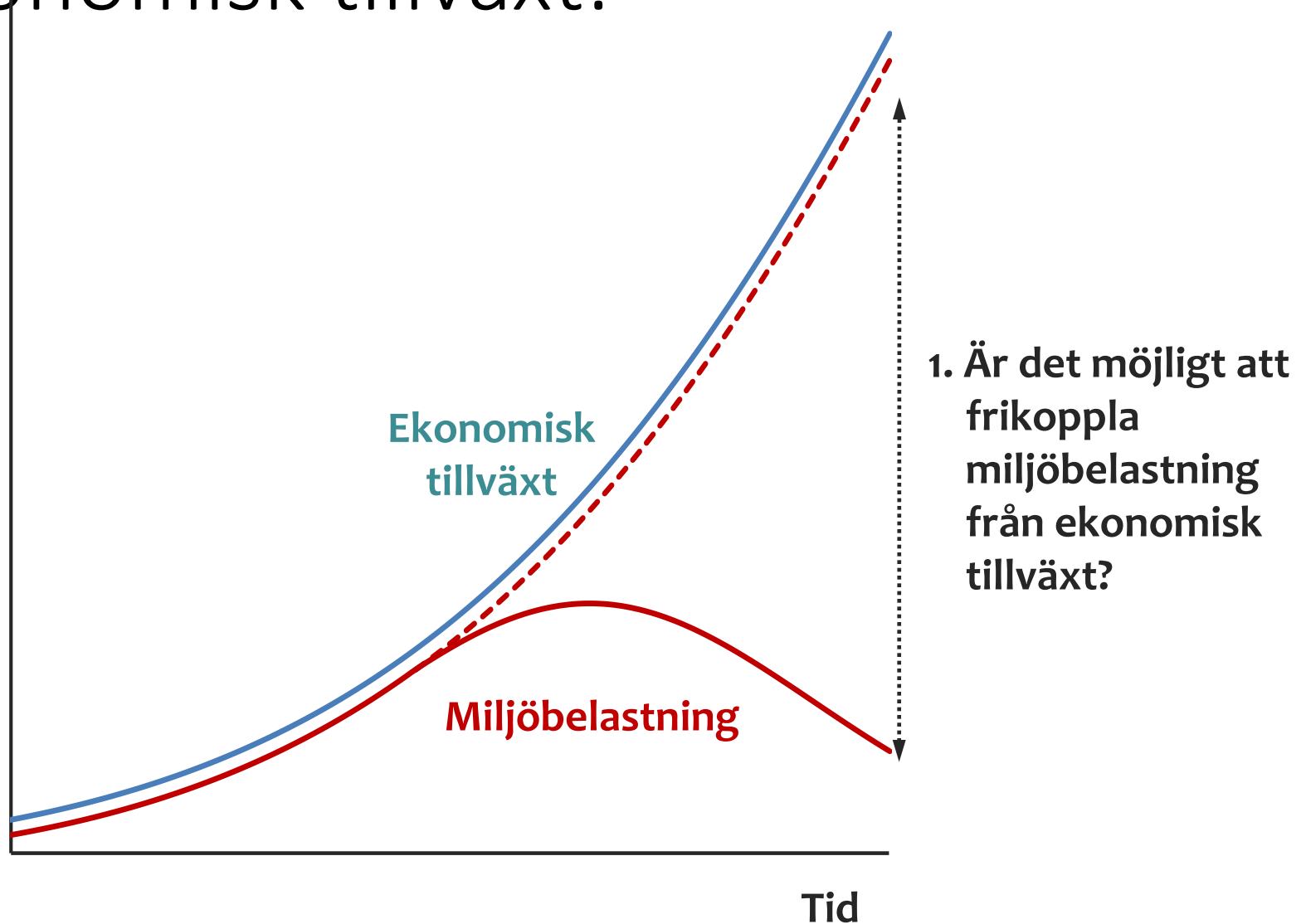
Vad är ekonomisk tillväxt?

- Den globala ekonomin har vuxit med en faktor 5 de senaste 50 åren - Hur är det möjligt?
 - Befolkningsökning (mer arbetskraft) är en förklaring, men än viktigare:
 - Ökad produktivitet genom **teknologisk utveckling**
 - Sänkta kostnader -> ökad efterfrågan -> fortsatt teknisk utveckling

- Ekonomen John Maynard Keynes förutspådde (1930-tal):

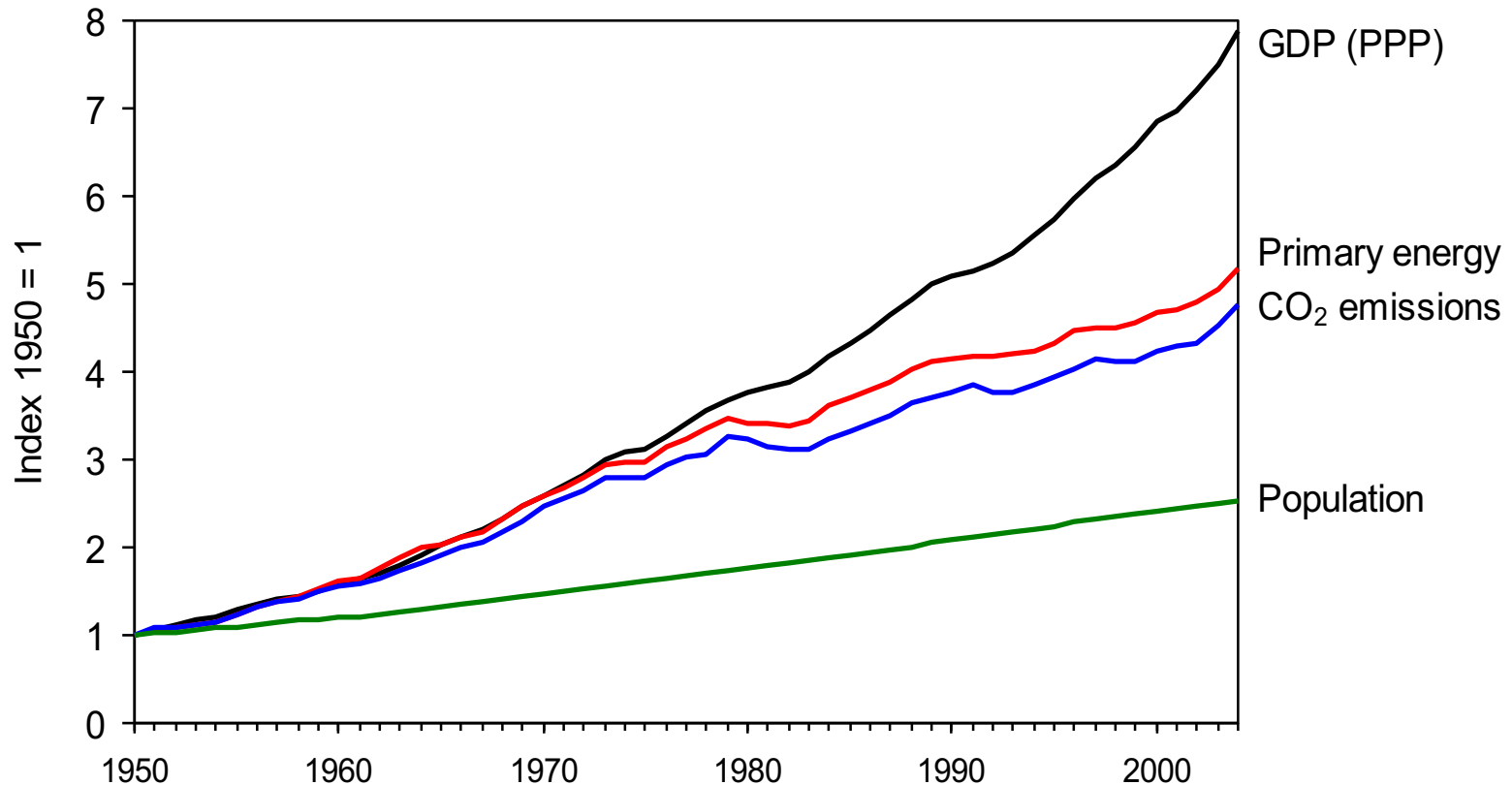
"I would predict that in one hundred years the standard of life will be between 4-8 times higher as it is today ... Three hours a day is quite enough to satisfy the most of us"

Utmaningen om vi vill maximera ekonomisk tillväxt:

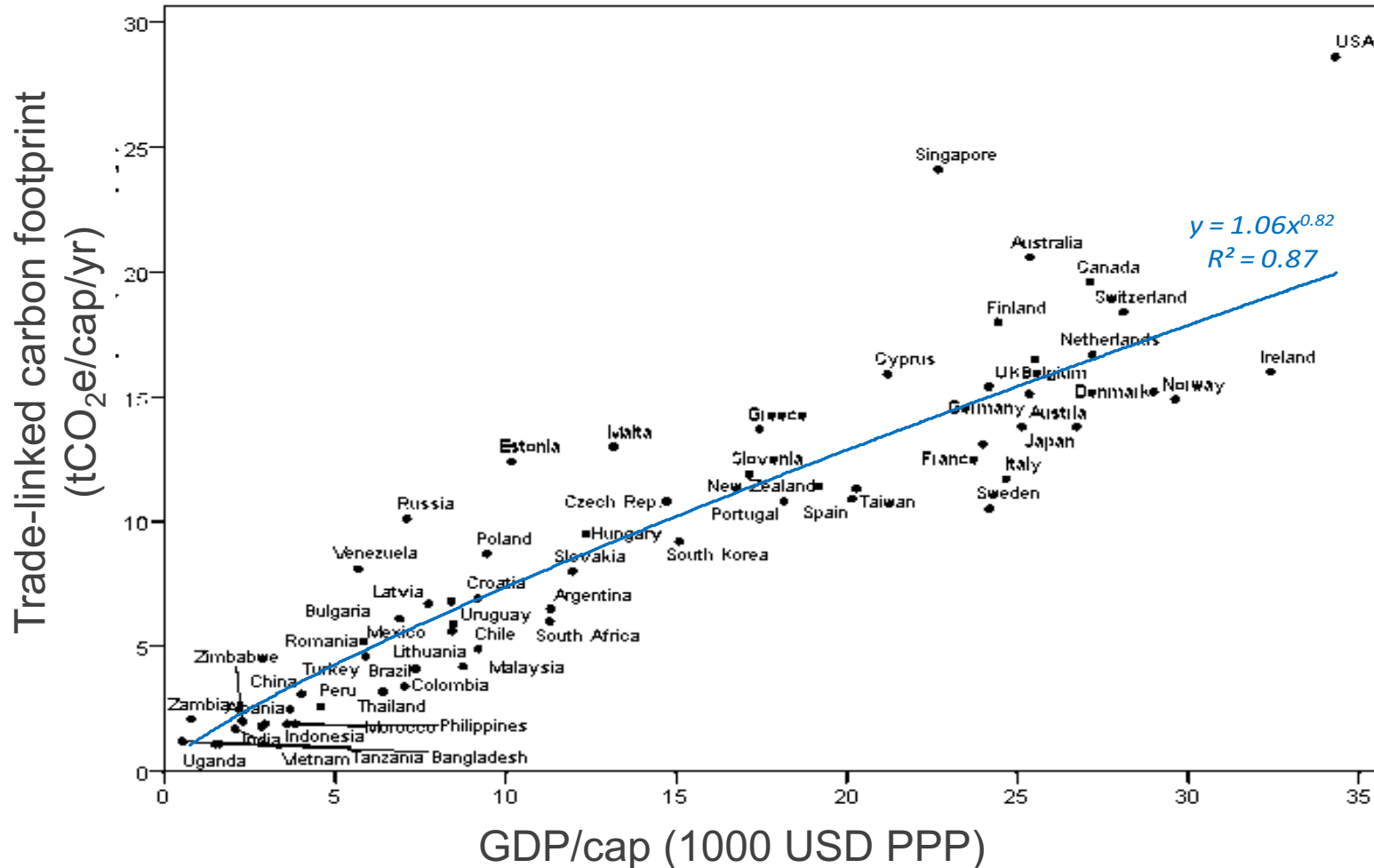
Globala trender

Ekonomisk tillväxt och CO₂-utsläpp

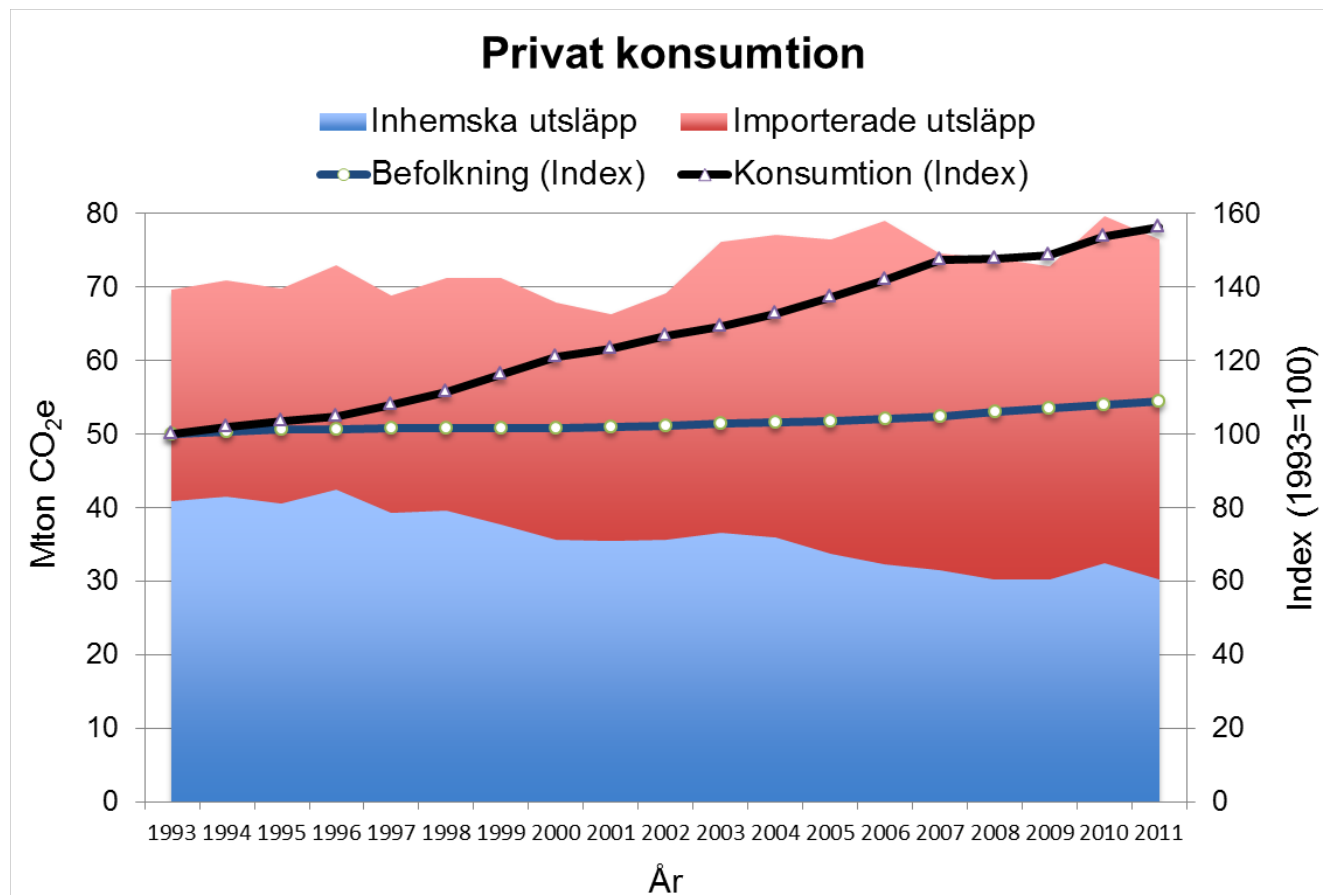
Globala trender

Olika länder BNP och CO₂

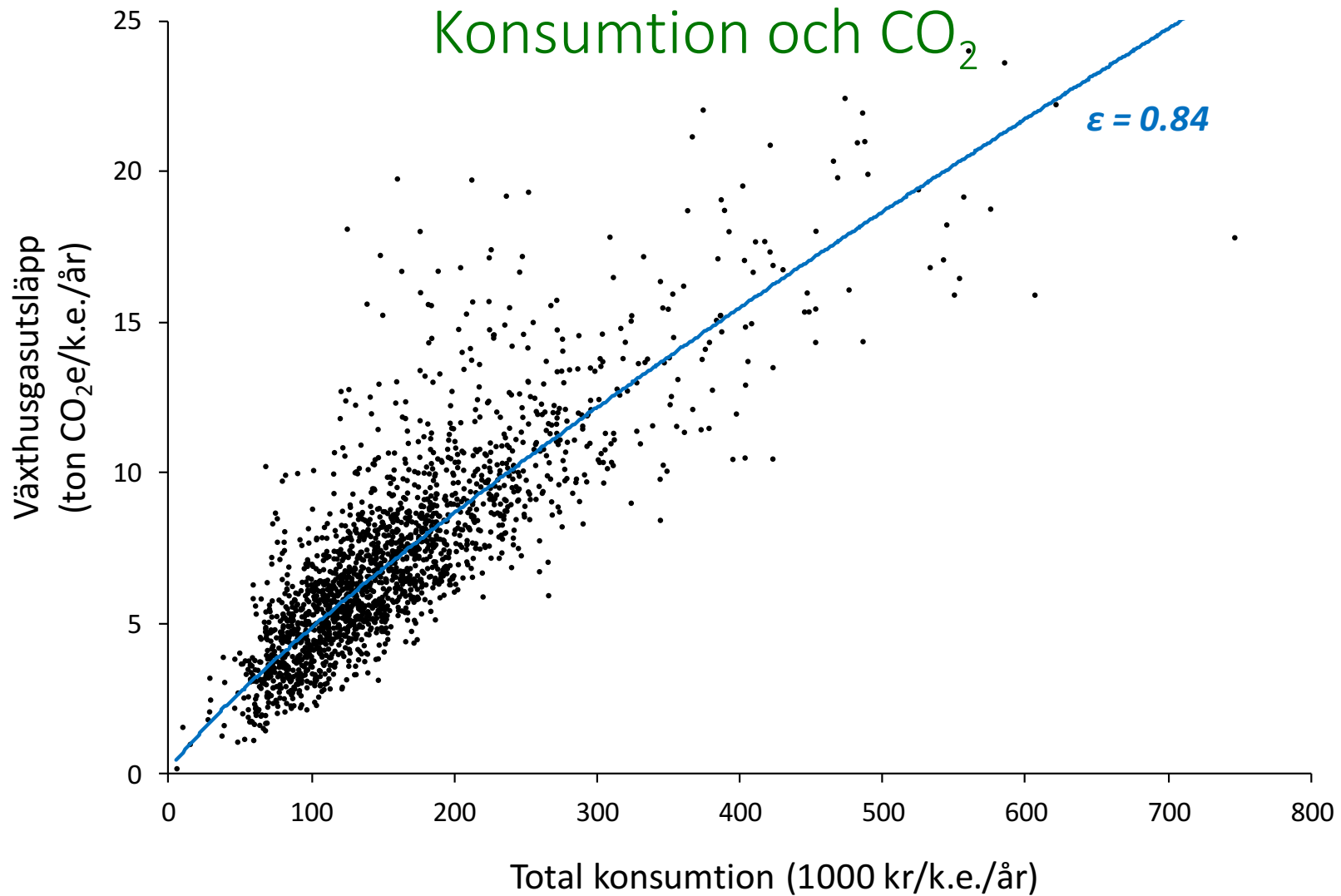

Men Sverige då?

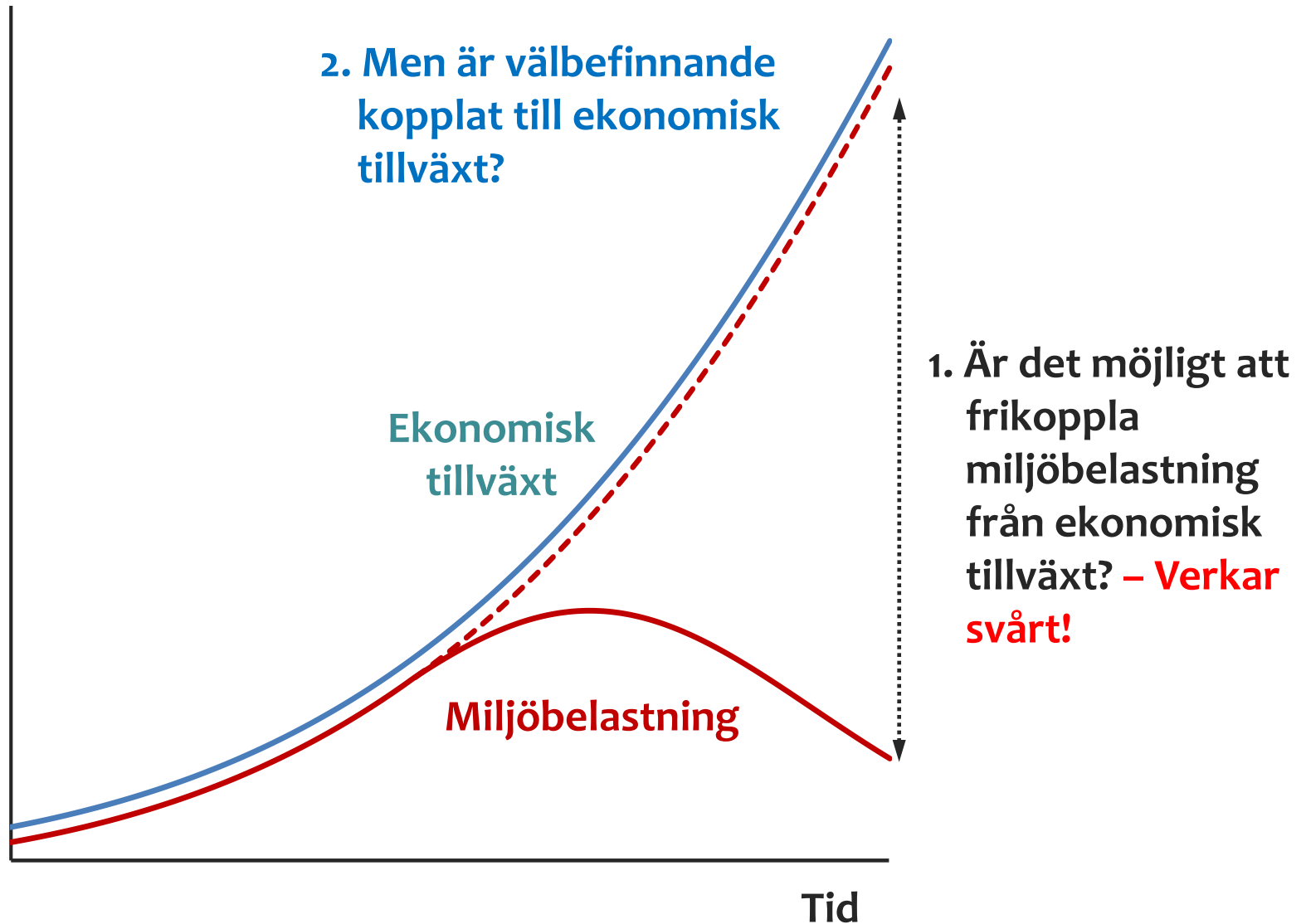
Utsläppstrender i Sverige

Jämförelse av svenska hushåll Konsumtion och CO₂

Nytänk?

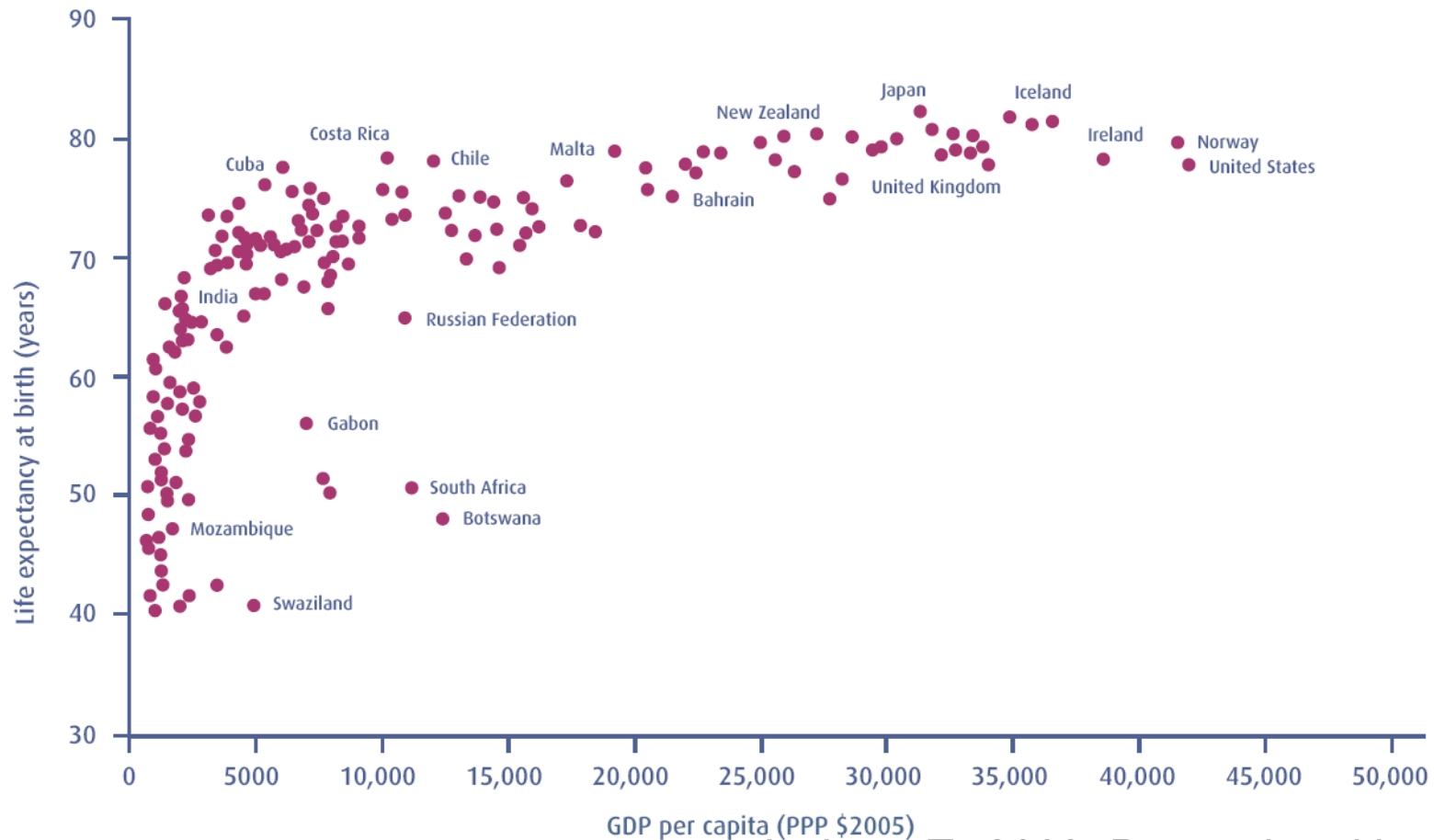
Välbefinnande - Objektiva mått

- ***Objektiva mått* – ex. Human Development Index**
 - Identifierar indikatorer som är viktiga för välbefinnandet, ex. beräknad livslängd, läskunnighet, levnadsstandard, inkomst m.m.

Objektiva mått på välbefinnande i olika länder

Livslängd & BNP

Figure 8 Life expectancy at birth vs average annual income¹⁶

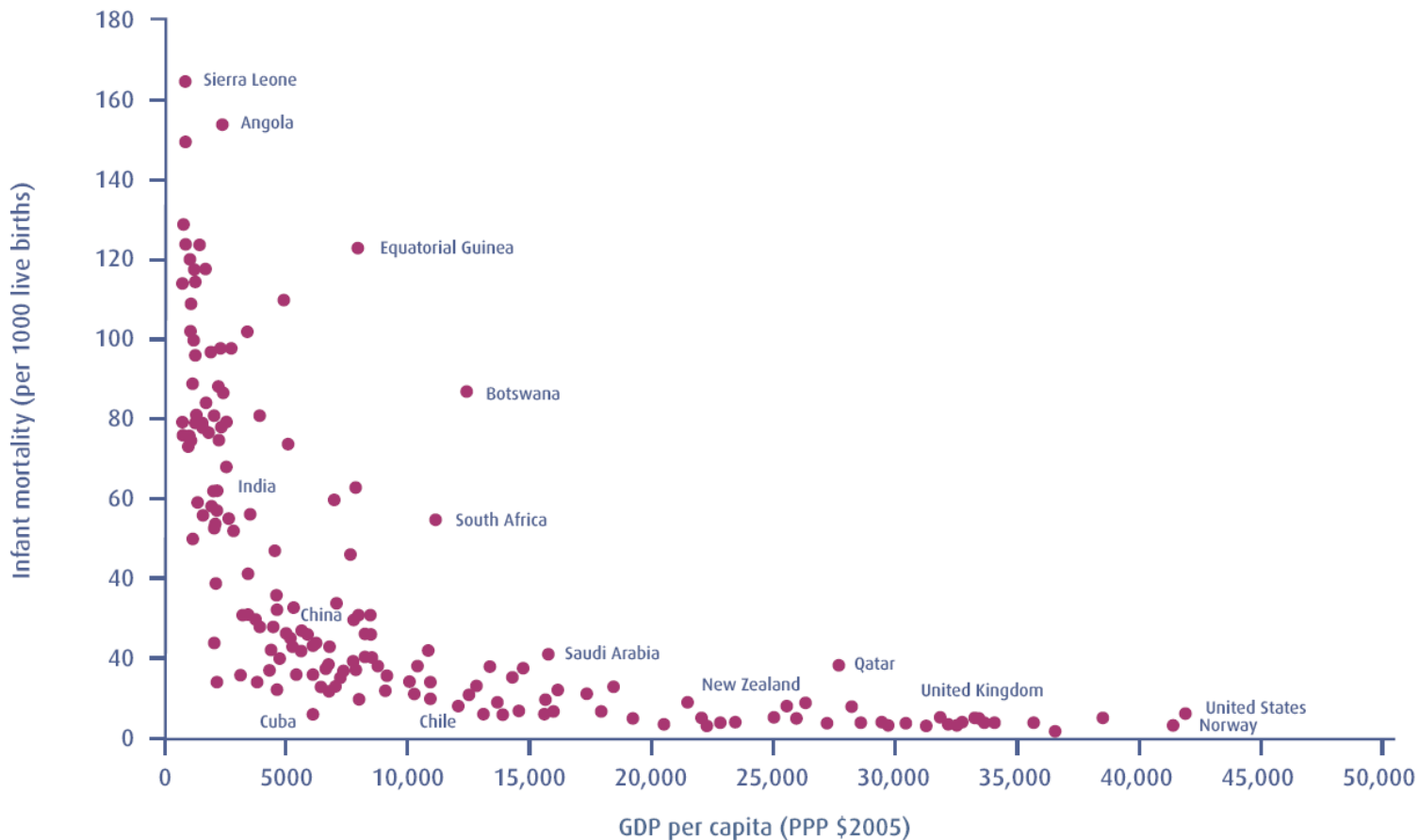

Jackson T., 2009. Prosperity without growth.

Objektiva mått på välbefinnande i olika länder

Barnadödlighet & BNP

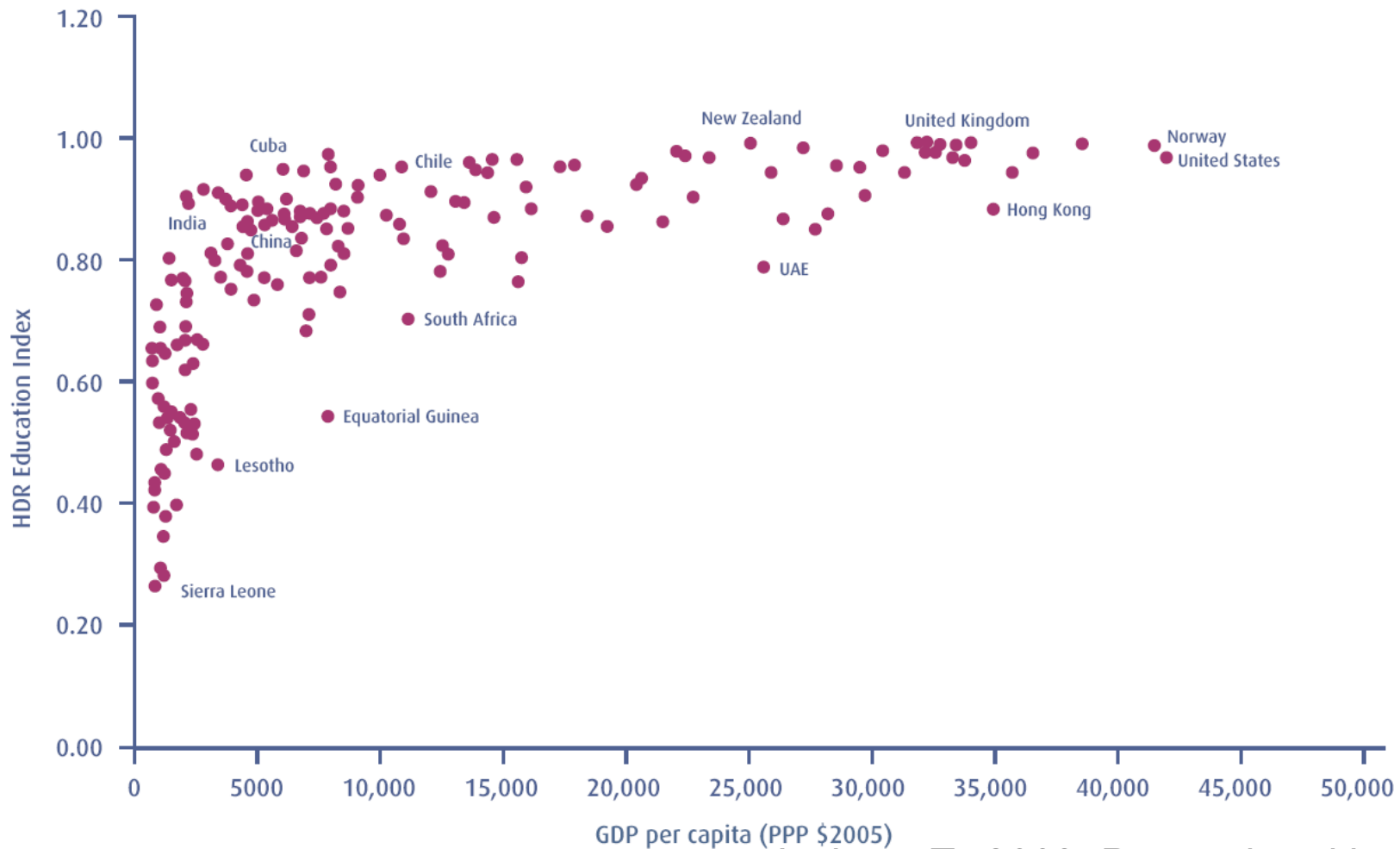
Figure 9 **Infant mortality vs per capita income**¹⁷

Jackson T., 2009. Prosperity without growth.

Objektiva mått på välbefinnande i olika länder

Andel i utbildning & BNP

Jackson T., 2009. Prosperity without growth.

Välbefinnande - Subjektiva mått

- ***Subjektiva mått – Subjektivt välbefinnande***
 - Mäter välbefinnande genom att fråga människor “hur de mår”.

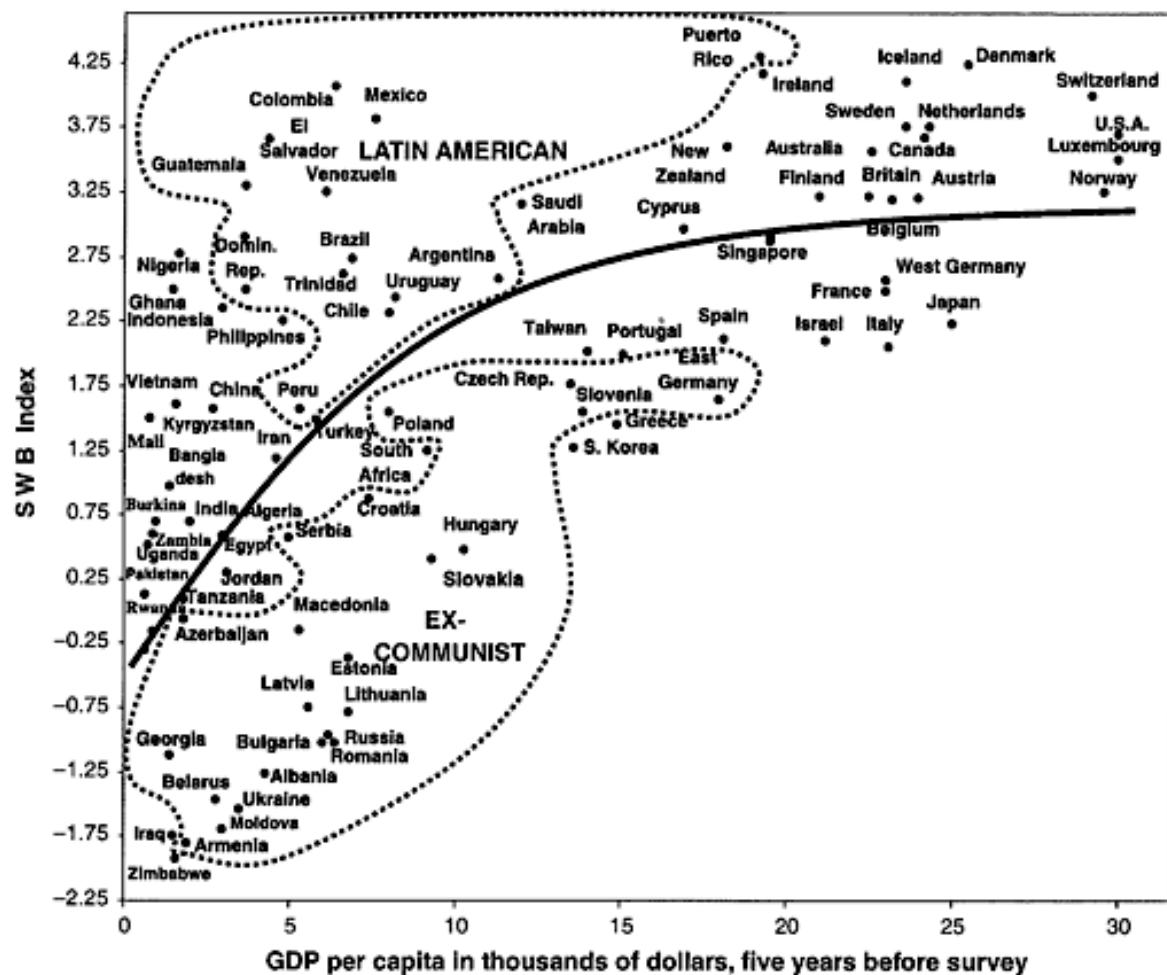
Vad förklarar subjektivt välbefinnande?

Tre huvudfaktorer

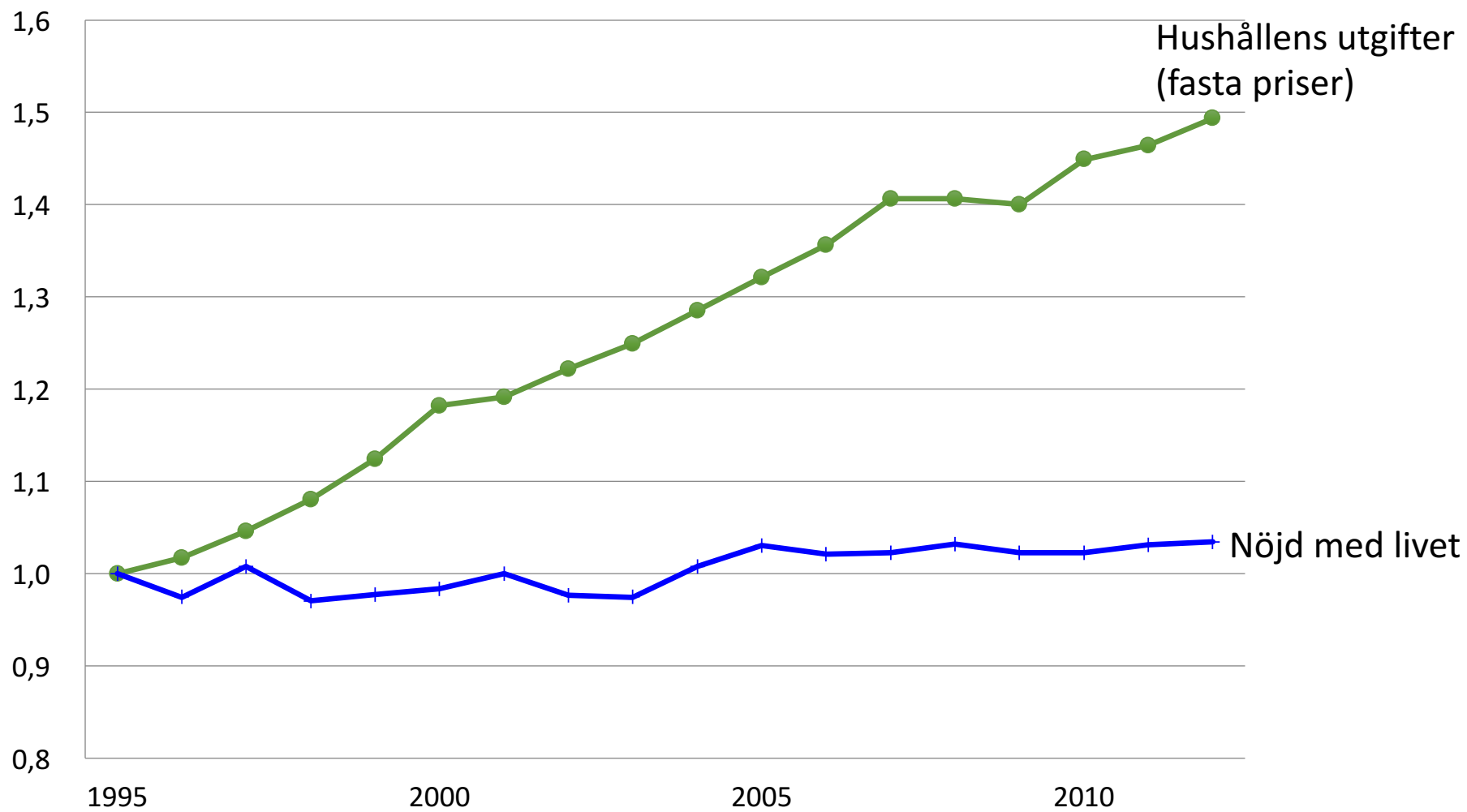
- 50% Genetik och tidig uppfostran (personlighet)
- 10% Samhälleliga faktorer - livsvillkor
 - Inkomst, materiella ägodelar, miljö, styrelseskick
- 40% Aktiviteter/livsstil
 - Att arbeta mot egna uppställda mål, umgås med vänner och familj, ha ett meningsfullt arbete och fritidsaktiviteter/träning.

Källa: Lyubomirsky et al., 2005

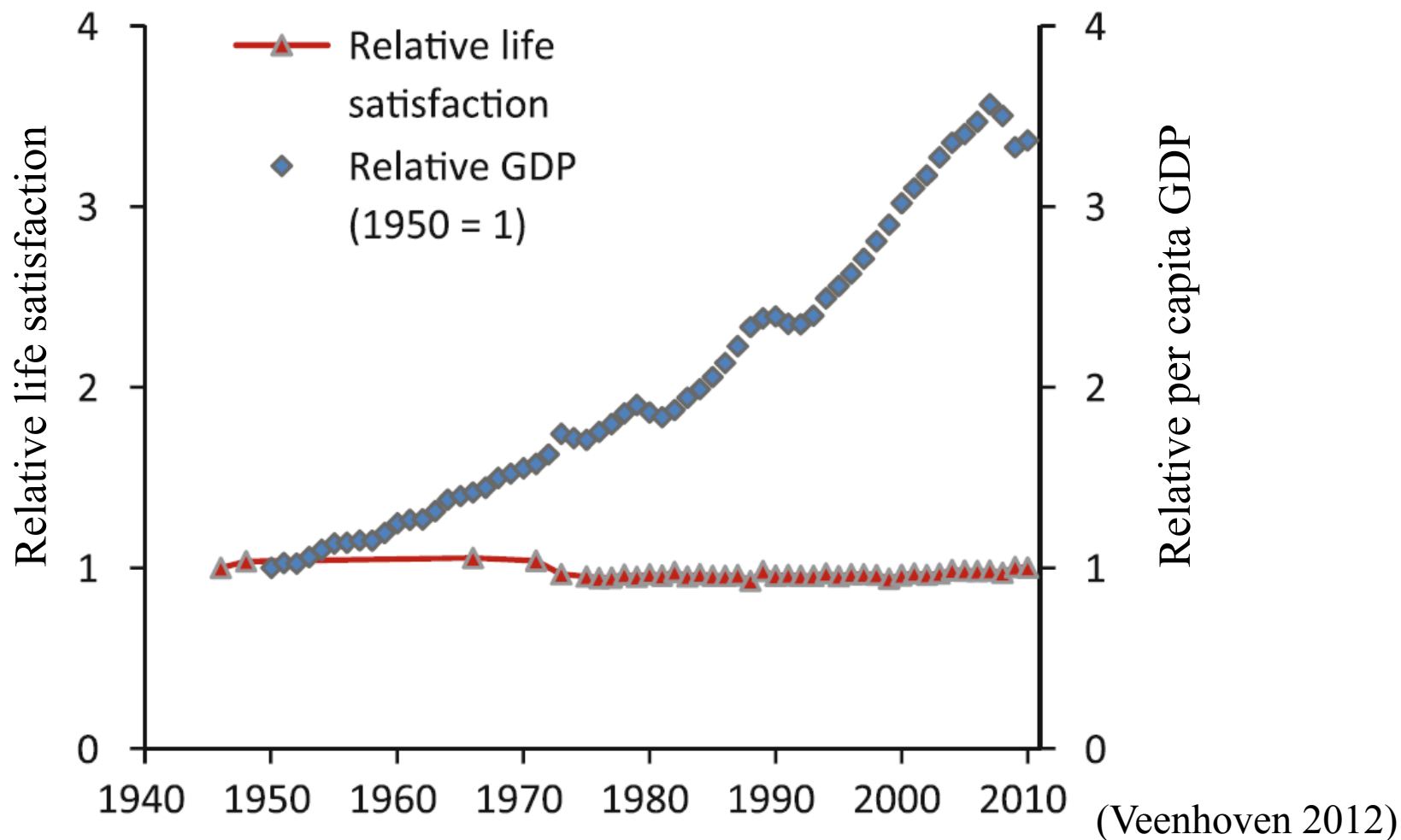
Subjektivt välbefinnande och BNP

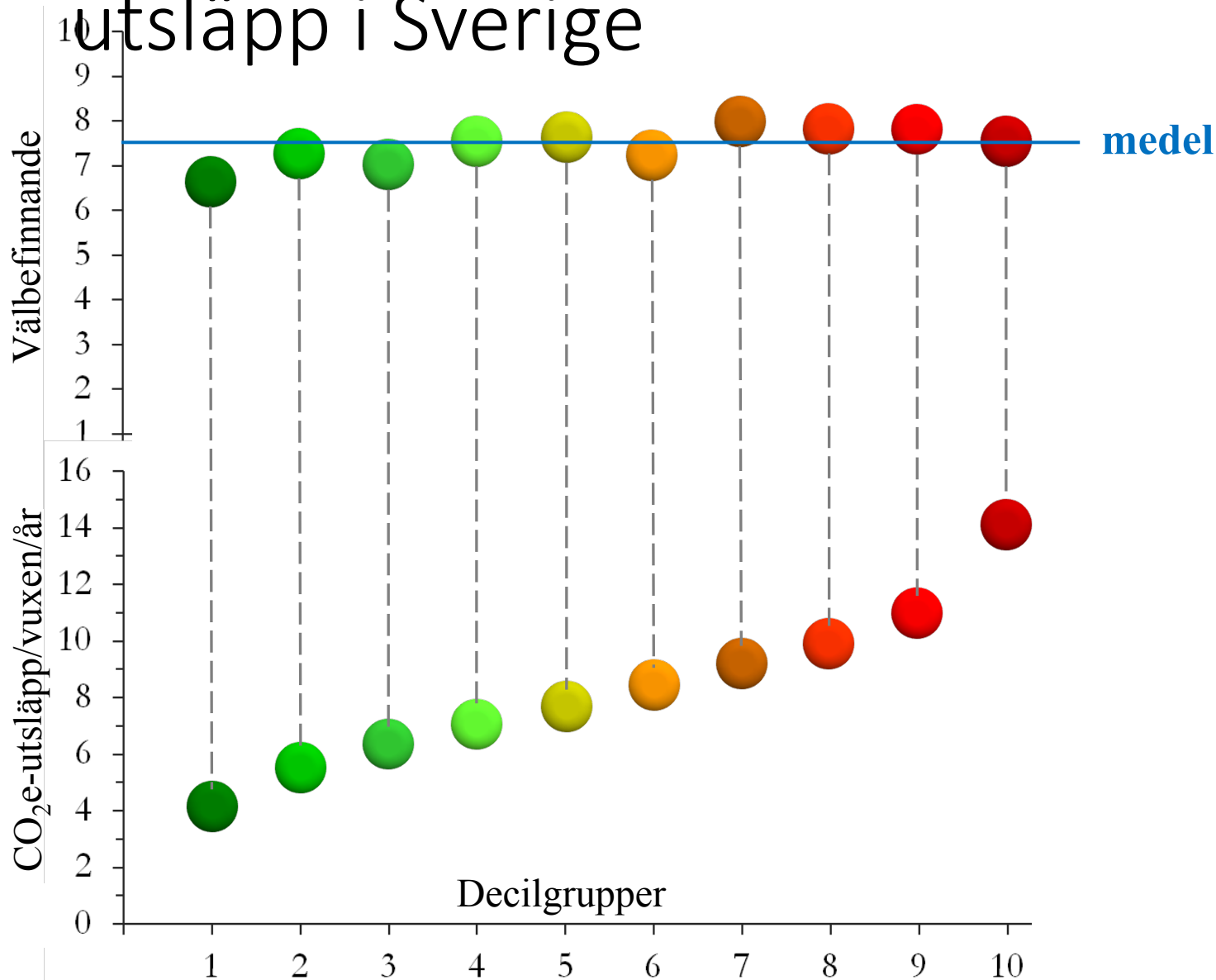
Subjektivt välbefinnande och hushållens utgifter i Sverige 1995-2012

Subjektivt välbefinnande och hushållens utgifter i Storbritanien 1945-2011

Subjektivt välbefinnande och CO₂-utsläpp i Sverige

Sammanfattning:

- Kopplingen mellan ekonomisk utveckling och miljöpåverkan har hittills varit stark och svår att bryta.
 - För att människor i fattigare länder ska få det bättre krävs ökad materiell standard (=mer utsläpp).
- Kopplingen mellan inkomst och olika välbefinnandemått är svagare i rikare länder.
 - Ökad rikedom och utsläpp har oftast inte bidragit till ökat välbefinnande. Detta då subjektivt välbefinnande bestäms av gener, samhällsförhållanden samt aktiviteter/livsstil.
- Innebär det att vi i rikare länder kan sluta bry oss om ekonomisk utveckling?
 - Kanske, men beror på vad som sker med: Arbetslöshet? Finansiering av välfärdstjänster? tillväxtberoende ekonomiskt system?